

Δημήτρης Μπελαντής Μαζικό κίνημα και μπλοκ εξουσίας απέναντι στην επίσκεψη Κλίντον

Η κινητοποίηση των κομμάτων και οργανώσεων της Αριστεράς κατά της επίσκεψης Κλίντον (13-19/11/1999) αποτέλεσε την πολιτική συνέχεια (και συμπύκνωση) της αντιιμπεριαλιστικής κινητοποίησης του πρώτου μήνου του 1999 (Οτσαλάν, γιουγκοσλαβικός πόλεμος κ.λπ.). Η κινητοποίηση αυτή σήμανε και τη συνέχιση της οικοδόμησης μιας μονιμότερης σχέσης πολιτικής και ιδεολογικής εκπροσώπησης ανάμεσα σε δυνάμεις της Αριστεράς και σε ένα ρεύμα πολιτικό της ελληνικής κοινωνίας πολύμορφο με αντιιμπεριαλιστική δυναμική. Το ρεύμα αυτό περιλαμβάνει τμήματα των λαϊκών τάξεων, τα οποία συνδέουν τη θέση άμυνας που βρίσκονται από την επίθεση του κεφαλαίου εναντίον τους με την πολιτική στρατιωτικών επεμβάσεων του διεθνούς και του ελληνικού κεφαλαίου σε βάρος των λαών. Αλλά και τμήματα της νεολαίας που συναντούν από νέους δρόμους την αριστερή πολιτικοποίηση και τη σύγκρουση με τον ιμπεριαλισμό. Περιλαμβάνει επίσης οπωσδήποτε ρεύματα μιας παλαιότερης «μεταπολιτευτικής» αντιιμπεριαλιστικής πολιτικοποίησης,

τα οποία ανασύρουν εκ νέου μνήμες και αγωνιστικές διαθέσεις μέσα σε ένα νέο πλαίσιο.

Από την άλλη πλευρά, το ρεύμα αυτό δεν δημιουργείται, όπως και κανένα άλλο άλλωστε, σε εργαστηριακό σωλήνα. Ο διάχυτος αντιαμερικανισμός δεν έχει πάντοτε στεγανά με τον «αριστερό εθνικισμό», τις λογικές «εξάρτησης» και σύγκρουσης «μεγάλων και μικρών εθνών», τη θόλωση των ορίων μεταξύ «εθνικού/λαϊκού αντιπροσδιορισμού» των λαϊκών τάξεων και «θεωριών της συνωμοσίας κατά του έθνους μας» κ.λπ. Σίγουρα όμως και παρά τις τάσεις «αριστερού πατριωτισμού» του ΚΚΕ (αλλά και τμημάτων του Μ-Λ χώρου) και ενίοτε σύγχυσης των ορίων με τον αστικό αντιαμερικανισμό, δεν υπήρξε σε αυτή τη φάση ιδεολογική ηγεμονία των εθνικιστικών αντιλήψεων στο αντιιμπεριαλιστικό ρεύμα έστω και με αριστερή προκάλυψη. Ούτε και επανεμφανίσθηκε μία αντικειμενική συμμαχία αριστερού αντιιμπεριαλισμού και αστικού «αντιαμερικανισμού», όπως την άνοιξη. Αντίθετα, οι επίσημοι φορείς του αστικού «αντιαμερικανισμού» (Δεξιά, πατριωτικό ΠΑΣΟΚ, μέρος του τύπου «Βραδυνή» αλ-

λά και «Ελευθεροτυπία») τώρα πολώθηκαν με την «καλή εικόνα της χώρας μας», την «εθνική διαπραγμάτευση» και την αποφυγή των «ακροτήτων». Σε κάθε περίπτωση λοιπόν ο χώρος του «αντιιμπεριαλισμού-αντιαμερικανισμού» εκκενώθηκε από τα αστικά ρεύματα και αφέθηκε στην Αριστερά, είτε αυτή της «εξάρτησης» και του «μικρού έθνους» είτε αυτή που συνδέει αμεσότερα και βαθύτερα τον αντιιμπεριαλισμό με την αντίθεση στη διεθνή επιβολή των καπιταλιστικών κοινωνικών σχέσεων και των ιδεολογημάτων της «διεθνούς προστασίας των δικαιωμάτων» και της «διεθνούς αγοράς» ως αναγκαίου πλαισίου.

Είναι σημαντικό το γεγονός ότι κατ' αρχήν το συνολικό φάσμα της ελληνικής ιστορικής Αριστεράς (τόσο της διαχειριστικής του ΣΥΝ, όσο της «αγωνιστικής ρεφορμιστικής» του ΚΚΕ αλλά και της ριζοσπαστικής-εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς) αντιτάχθηκε, αν και με διαφορετική ένταση, στην επίσκεψη του πλανητάρχη. Η «ενότητα» αυτή είναι ακριβώς αποτέλεσμα του «ιδιόμορφου» και σε αντίθεση προς την ευρωπαϊκή Αριστερά ενεργού αντιιμπεριαλιστικού ρεύματος, το οποίο αναπτύχθηκε τόσο λόγω ιδιομορφιών της ταξικής πάλης στην Ελλάδα (γεινίαση του γιουγκοσλαβικού ζητήματος, ενδιάμεση θέση της άρχουσας τάξης στον πόλεμο, ιστορικός αντιιμπεριαλισμός στην Ελλάδα, «εθνικά ζητήματα», καμπή των συγκρούσεων γύρω από την αναδιάρθρωση κ.λπ.) όσο και λόγω όψεων ιστορικής συνέχειας του λαϊκού κινήματος (π.χ. κοινές μνήμες αγώνων σε Ελλάδα και Γιουγκοσλαβία στο Β' ΠΠ, ρόλος ΗΠΑ στην περιοχή). Σε κάθε περίπτωση πάντως πρέπει να κρατηθεί το γεγονός ότι δεν εκφράστηκε εδώ ως μαζικό «αριστερό» ρεύμα η άποψη του «διεθνούς ανθρωπισμού» με ηγεμόνα τις ΗΠΑ ενάντια

στους «επικίνδυνους καταπιεστικούς εθνικισμούς», πέρα από ορισμένους «γνωστούς αρθρογράφους». Από την άλλη όμως πλευρά, ο «προοδευτικός» Τύπος έβαλε τα δυνατά του για να διαχωρίσει το «υγιές θυμικό του λαού» από την ανάγκη ψύχραιμης και συμβιβαστικής εξωτερικής πολιτικής.

«Μη απαγόρευση» και ταξική πάλη

Η κυβερνητική απόφαση αρχικά για τη μη απαγόρευση και στη συνέχεια για τη μερική απαγόρευση της πορείας δείχνει μία σημαντική αντίφαση, που πρέπει να κρατηθεί. Η απόφαση για τη μη απαγόρευση στις 13/11 μπορεί να ερμηνευθεί με δύο τρόπους: Είτε ως διαπραγματευτικός ελιγμός ενόψει της ουσιαστικής ατζέντας (Κυπριακό, Αιγαίο, ένταξη της Τουρκίας στην ΕΕ κ.λπ.) και με δεδομένη την απροθυμία της ελληνικής κυβέρνησης πριν από τη Διάσκεψη του Ελσίνκι να δεσμευθεί σε συγκεκριμένο πλαίσιο συμφωνιών, ιδίως μάλιστα έχοντας συσχετισμούς εσωτερικούς σχετικά δυσμενείς για το άνευ όρων «κλείσιμο» των «εθνικών ζητημάτων». Είτε ακριβώς γιατί μέτρησε την ιδιαίτερη επιρροή του αντιιμπεριαλιστικού κινήματος (στάση Αριστεράς, απαρχή μαζικών κινητοποιήσεων) και χρειάστηκε χρόνο για να διευθετήσει την αντίφαση ανάμεσα στις αμερικανικές αξιώσεις ασφάλειας (αλλά και συμμετοχής στην «εσωτερική πολιτική ασφάλεια», βλ. αίτημα για αντιτρομοκρατική σύμβαση) και στην πίεση για ελεύθερη δημοκρατική έκφραση του αντιιμπεριαλιστικού ρεύματος. Θεωρούμε ότι, χωρίς να παραγνωρισθεί η πρώτη πλευρά, το βάρος πρέπει να αποδοθεί στη δεύτερη. *Υπήρξε ακριβώς η αυτόνομη έκφραση και παρέμβαση του λαϊκού παράγοντα, εκπροσωπούμενη και μέσα από*

την Αριστερά, αυτή που ήρε τα όρια «κρατικού»-«μαζικού», «εσωτερικής» και «εξωτερικής» πολιτικής, επέβαλε την αρχική μη απαγόρευση και έβαλε όρια στις απαιτήσεις ασφάλειας των Αμερικάνων φέροντας σε δύσκολη θέση το κυβερνητικό κέντρο εξουσίας και οξύνοντας τις αντιθέσεις του προς τις επιταγές των ΗΠΑ.

Η «δεξιά» κριτική στην κυβέρνηση

Αξίζει επίσης να προσεχθεί η «επίθεση» των αστικών ΜΜΕ, ιδίως του ΔΟΛ και του «δεξιού» Τύπου, κατά της κυβέρνησης στη φάση μεταξύ 13/11 και 17/11 (έξαρση του αντικομμουνισμού και αντιαριστερή/αντιμαζική υστερία, Πρετεντέρης κ.λπ.). Η επίθεση αυτή συνδυάστηκε με οξύτατη επίθεση κατά του ΚΚΕ και της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς, ως «άταφων πτωμάτων», «μειοψηφιών», που καθορίζουν την εξωτερική πολιτική της χώρας σύροντας την κυβέρνηση και εκθέτοντας τη χώρα σε αρνητικές διεθνείς συνέπειες. Η επίθεση αυτή εστιάζει ενάντια στο εκλογικό/πολιτικό κόστος, στο οποίο υποκύπτει η κυβέρνηση. Νομίζουμε ότι αυτή η γραμμή επίθεσης του αστισμού εξέφρασε τόσο τα επιχειρηματικά «οργανωμένα συμφέροντα» όσο και ένα σκληρό πυρήνα της «εκσυγχρονιστικά» πλέον ηγεμονεύομενης κρατικής γραφειοκρατίας και διανοήσης (βλ. κείμενο των 134 διανοουμένων και «ευρωπαϊστών» παραγόντων στην «Ελευθεροτυπία» της 20/11) που πρεσβεύει τις θέσεις:

Α) Μιας διαπραγμάτευσης ελληνικού καπιταλισμού/αμερικανικού παράγοντα χωρίς την ανάγκη διαμεσολάβησης του λαϊκού παράγοντα μέσα από την κρατική πολιτική, είτε ο λαϊκός παράγοντας διακατέχεται από αριστερές αντικαπιταλιστικές τοποθετήσεις

(ιδεολογικές ή και έμπρακτες αρνήσεις του κοινωνικού χαρακτήρα της «Νέας Τάξης» και της ένταξης του ελληνικού καπιταλισμού σε αυτή) είτε από τοποθετήσεις «αριστερού εθνικισμού». Η στεγανότητα της κρατικής διαπραγμάτευσης απέναντι στο λαϊκό παράγοντα θεωρείται αναγκαία προϋπόθεση για το «εθνικό συμφέρον» και πάνω σε αυτή τη γραμμή του «υπεύθυνου κράτους» και της «θωρακισμένης δημοκρατίας» απέναντι στο «πεζοδρόμιο» και την «ογκοκρατία» οι «εκσυγχρονιστές» κυριαρχούν πλήρως και ασκούν ηγεμονία πάνω στους φορείς του παραδοσιακού κρατικού εθνικισμού. Είναι χαρακτηριστική η αλλαγή γραμμής της «αντιιμπεριαλιστικής Δεξιάς» (Βραδυνή) ή εν μέρει του «πατριωτικού ΠΑΣΟΚ» (Παπαθεμελής) όσον αφορά την αγωνιστική έκφραση του λαϊκού παράγοντα: κυρίως δεν οφείλεται σε πιέσεις των Αμερικάνων, αλλά στην αντίληψη της από τα πάνω έκφρασης της αστικής εξωτερικής πολιτικής και των «εσωτερικών κινδύνων» από την ανάμειξη των λαϊκών μαζών στην εξωτερική πολιτική.

Β) Της εν γένει αναγκαίας υποβάθμισης του λαϊκού παράγοντα εν όψει ιδίως των εσωτερικών κοινωνικών μετώπων και της «κακής παιδευτικής λειτουργίας» συνεχούς παρουσίας χιλιάδων ριζοσπαστικοποιημένων ανθρώπων στους δρόμους, σχετικών μάλιστα με ανοιχτά κοινωνικά μέτωπα. Η επικριτική θέση στο υπουργικό συμβούλιο απέναντι στον Σημίτη και τη μη απαγόρευση υπουργών του ΠΑΣΟΚ που διαχειρίζονται «θερμά μέτωπα» (Αρσένης-Εκπαίδευση, Λαλιώτης-Ολυμπιακή, κινήματα πόλης, κ.λπ.) δείχνει το βάσιμο της υπόθεσης ότι το ζήτημα της «εσωτερικής ασφάλειας» είναι συνδεδετικό νήμα για την κυβερνητική πολιτική παντού και δείκτης βαθμού υπακοής των λαϊκών μαζών γενικότερα.

Γ) Του μακροπρόθεσμου, αν και με όρους, επαναπροσδιορισμού του αστικού εθνικού συμφέροντος στην περιοχή και ατόνωσης/υποχώρησης των παραδοσιακών «άκαμπτων» θέσεων του ελληνικού κράτους στα «εθνικά ζητήματα». Αυτός ο επαναπροσδιορισμός λαμβάνει υπόψη τόσο τα στρατηγικά συμφέροντα του ελληνικού κεφαλαίου για οικονομική «μικροϊμπεριαλιστική» διείσδυση στα Βαλκάνια και στη ΝΑ Μεσόγειο όσο και το δυσχερές για το ελληνικό κεφάλαιο πεδίο του πολιτικοστρατιωτικού ανταγωνισμού όσον αφορά την ανάπτυξη της αντίθεσης ελληνικού και τουρκικού κεφαλαίου για κυριαρχία στην περιοχή (ιδίως μάλιστα μετά την τακτική πολιτικοστρατιωτική νίκη του τουρκικού καθεστώτος επί των Κούρδων). Η μετάθεση του πεδίου ανταγωνισμού βασικά προς την καθαρά οικονομική σφαίρα είναι σημαντική επιλογή για τον ελληνικό καπιταλισμό. Χωρίς ο συνασπισμός εξουσίας να πάψει να νομιμοποιείται ως «εθνικός» (και άρα χωρίς τη δυνατότητα ενός συμβιβασμού χωρίς παραχωρήσεις και από την Τουρκία) διαμορφώνεται μία νέα αντίληψη για το «εθνικό συμφέρον», η οποία, στην ελληνοτουρκική διαμάχη τουλάχιστον, απομακρύνεται από θέσεις ενός «άκαμπτου παραδοσιακού εθνικισμού» και κινείται προς τη θέση μιας ανταγωνιστικής «ειρηνικής συνύπαρξης» υπό την αιγίδα και την εποπτεία του αμερικανικού παράγοντα. Η επιλογή αυτή, αν και φαίνεται «αμερικανοκίνητη», είναι σαφέστατα και «φιλοευρωπαϊκή», αφού τα συμφέροντα ΗΠΑ και ΕΕ συμπίπτουν στο κρίσιμο ζήτημα της επέκτασης της ΕΕ προς την Τουρκία ως μιας ζώνης «δυτικής ασφάλειας» αλλά και «οικονομικής ανάπτυξης».

Αντίθετα, η γραμμή της «μη απαγόρευσης» δείχνει την περιορισμένη μεν ως τακτική δυνατότητα αλλά σε τελική ανάλυση

πάντοτε ισχύουσα σχετική αυτονομία του αστικού κράτους και του προσωπικού του απέναντι στις «επιταγές του κεφαλαίου» (ακόμη και όταν το σύνολο σχεδόν της αστικής πολιτικής σκηνής και των αστικών μερίδων τοποθετείται κατά των συμβιβασμών) στην κατεύθυνση της αφομοίωσης του «λαϊκού» παράγοντα και της επίτευξης αναβλητικών έστω συμβιβασμών με αυτόν. Αποδεικνύεται έτσι για άλλη μία φορά η ανεπάρκεια των σχηματικών αναλύσεων είτε της «υποτέλειας» είτε της αντιμετώπισης των κρατικών στρατηγικών ως εργαλειακής προέκτασης των αστικών επιτελείων.

Το δίλημμα της νομιμότητας

Η γραμμή της απαγόρευσης της πορείας της 19/11 αποτελεί ευθυγράμμιση του κυβερνητικού κέντρου προς την πίεση αυτή του αστικού συνασπισμού εξουσίας για «αποφασιστική» στάση προς το λαϊκό παράγοντα και «οριστική» επιλογή μεταξύ του «εκλογικού κόστους» και των στρατηγικών απαιτήσεων του συνασπισμού εξουσίας. Η απαγόρευση μιας μαζικής πορείας και συγκέντρωσης εντός μιας εδαφικής ζώνης (στηριγμένη στο συνδυασμό της συνταγματικής διάταξης 11 παρ. 2 και του χουντικού διατάγματος 794/1971) αποτελεί πρακτική ασυνήθιστη για την οργάνωση της καταστολής (ας θυμηθούμε: Πολυτεχνείο 1980, επίσκεψη Πατριάρχη το Νοέμβριο του 1987) και δείχνει τάση συρρίκνωσης της νομιμότητας απέναντι σε ισχυροποιούμενες και απειλητικές μαζικές διαθέσεις. Η απόφαση αυτή έχει επίσης το χαρακτηριστικό ότι θέτει τα «θεσμικά» κόμματα (ΚΚΕ, ΔΗΚΚΙ, ΣΥΝ) ενώπιον των «ευθυνών» τους: είτε με τη «δημοκρατική νομιμότητα» ή εναντίον της; και αν εναντίον της, ταυτίζεστε λοιπόν με

τα αντικαθεστωτικά στοιχεία; (το μεταπολιτευτικό «δίλημμα της αύρας»). *Πράγματι, η απόφαση αυτή διχάζει την επίσημη Αριστερά, δείχνοντας και μία βαθύτερη κοινωνική και πολιτική διχοτομία ανάμεσα στο ΚΚΕ και στα ΣΥΝ/ΔΗΚΚΙ. Τα τελευταία κόμματα, τόσο λόγω του σαφέστερου κυβερνητισμού τους και της ανάγκης «γεφυρών» με το μεσαίο κυβερνητικό χώρο όσο και λόγω μιας βαθύτερης σχέσης τους με το διαχειριστικό πλαίσιο, σταματούν στο κατώφλι της «συρρικνωμένης νομιμότητας». Αντίθετα, το ΚΚΕ, τόσο λόγω της σχέσης του με «αμυνόμενα» λαϊκά στρώματα όσο και λόγω της ανόδου γενικότερα του αντιμπερταλιστικού ρεύματος και της αριστερής πίεσης της Ριζοσπαστικής Αριστεράς, επιλέγει την απόπειρα σπασίματος της απαγόρευσης. Αν και είναι νωρίς για να εξαχθούν γενικά συμπεράσματα, αυτή η επιλογή μπορεί να έχει μακροπρόθεσμες συνέπειες εξαιρετικά θετικές για το μαζικό κίνημα. Με την επιλογή αυτή αμφισβητείται έμπρακτα σε μία «στιγμή» η αστική νομιμότητα αλλά και η αριστοκρατία της εκτελεστικής εξουσίας να οριοθετεί τη νομιμότητα (παρά το ότι η προσφυγή στο ΣτΕ αναδείχνει μία «λεγκαλιστική» λογική αμφισβήτησης της νομιμότητας). Αντίστοιχα, νομιμοποιείται μία μαζική αντικαθεστωτική τάση και πρακτική και αποκαθίσταται έτσι ένα κανάλι πολιτικής επικοινωνίας ανάμεσα στο ΚΚΕ και τη Ριζοσπαστική Αριστερά, που μπορεί να επενεργήσει θετικά στους κοινωνικούς αγώνες που έρχονται. Ας θυμηθούμε τη σταθερή στάση του ΚΚΕ επί δεκαετίες «σεβασμού της δημοκρατικής νομιμότητας» τόσο λόγω στρατηγικών αντιλήψεων (αντιμονοπωλιακές συμμαχίες) όσο και λόγω των μετεμφυλιακών συνδρόμων. Η απόσταση που έχει διανυθεί από το ΚΚΕ του Τζανετακισμού ως το ΚΚΕ της επίσκεψης Κλίντον φαίνε-*

ται να είναι μεγάλη (βλ. κριτική ασυνέπειας του ΠΑΣΟΚ προς τη στάση ΚΚΕ στην επίσκεψη Μπους το 1991) και προφανώς αυτό ενοχλεί σημαντικά τα κέντρα εξουσίας ως προς τις αποσταθεροποιητικές του συνέπειες. Εξίσου σημαντική φαίνεται να είναι η ικανότητα του ΚΚΕ να τραβά και άλλα μετριοπαθέστερα κομμάτια της επίσημης Αριστεράς σε μία απαγορευμένη πορεία (ΣΥΝ, νεολαία ΔΗΚΚΙ), παρά το ότι δεν τραβιούνται και μέχρι τη «στιγμή της ρήξης», αλλά επίσης και η ικανότητα, όπως φάνηκε, του ΚΚΕ να ηγεμονεύει κατά τη σύγκρουση και πανω στη Ριζοσπαστική Αριστερά, θέτοντας έτσι όρια στη μορφή και το περιεχόμενό της, καλύτερα καθιστώντας τα δικά του όρια (δυνατοτήτων και επιλογών) και όρια της Ριζοσπαστικής Αριστεράς.

Αποτέλεσμα του διχασμού στην επίσημη Αριστερά αλλά και της «εναισθησίας» του χώρου του ΣΥΝ στα ιδεολογήματα της «νομιμότητας» και της «ενιαίας πορείας της χώρας» είναι και η περιφνημη κριτική της Δεξιάς του ΣΥΝ (Μπίστης σε «Αυγή» της 22/11, Δαμανάκη κ.λπ.) στον Κωνσταντόπουλο ότι έχει ευθυγραμμισθεί με τον αντιαμερικανισμό αλά ΚΚΕ και η επιταγή γειτνίασης με το κυβερνητικό κέντρο από αυτούς.

Η σύγκρουση και τα όριά της

Η συγκέντρωση της 19/11 και η πραγματοποιημένη σύγκρουση με την κρατική καταστολή έχει κατ' αρχήν σημαντικά και πρωτότυπα θετικά χαρακτηριστικά για το μαζικό κίνημα. Σηματοδότησε με τη μεγάλη μαζικότητά της παρά την απαγόρευση τόσο τη συνέχεια των μαζικών πορειών της 13/11 και 17/11 όσο και ένα ανέβασμα των μορφών πάλης αυτής της περιόδου, αλλά και

ένα κλίμα δυναμικής και αποφασιστικής λαϊκής αναμέτρησης με το πλέγμα κεφάλαιο-κράτος-ιμπεριαλισμός. Υπήρξε μία συγκέντρωση με μαζικό παλμό, ισχυρή περιφρούρηση και οργανωμένη συγκρουσιακή διάθεση τόσο στη συνιστώσα του ΚΚΕ όσο και στη συνιστώσα της Ριζοσπαστικής Αριστεράς.

Η σύγκρουση του ΚΚΕ με τις δυνάμεις καταστολής υπήρξε μία «ελεγχόμενη σύγκρουση». Αυτό φάνηκε και από τις προσπάθειες της Παπαρήγα να συνεννοηθεί με τον Χρυσοχοϊδη για να αρθεί η απαγόρευση αλλά και από τα έντονα *συμβολικά* χαρακτηριστικά της σύγκρουσης (εμπρός οι οικοδόμοι, όπως προαναγγέλθηκε κ.λπ.). Εκτός από τη συμβολική διάσταση σημασία έχει και η *αδυναμία του κομματικού μηχανισμού* να οργανώσει μία πιο εκτεταμένη σύγκρουση παρά τις περι του αντιθέτου μυθολογήσεις. Βέβαιο είναι ότι το ΚΚΕ επεδίωξε κυρίως την πολιτική εικόνα της σύγκρουσης και όχι ένα συγκεκριμένο «υλικό» της αποτέλεσμα, αλλά και αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό.

Η Ριζοσπαστική Αριστερά από την πλευρά της συγκέντρωσε ένα σπάνιας για τα δεδομένα της μαζικότητας μπλοκ δυνάμεων και καταγράφηκε σαφέστατα ως ο δεύτερος πόλος της σύγκρουσης. Οι δυνατότητες παρέμβασής της θα μπορούσαν να είναι μεγαλύτερες, αν επέλεγε —και μάλλον μπορούσε— τη συγκρότηση ενός πρακτικά ενιαίου μπλοκ με τις δυνάμεις του ΚΚΕ και άρα μία ενεργότερη και διαρκέστερη συμμετοχή της στην αμφισβήτηση της απαγόρευσης αλλά και μία αποφασιστικότερη περιφρούρηση της όλης συγκέντρωσης. Από την άλλη πλευρά, εντός της «Πρωτοβουλίας των 41 οργανώσεων» επιτεύχθηκε για αρκετό διάστημα μία σημαντικής έκτα-

σης σπάνια πολιτική ενότητα των δυνάμεών της, αλλά και η αλληλεγγύη με οργανώσεις και αγωνιστές από την άλλη πλευρά του Αιγαίου.

Η αντιμετώπιση της κυβέρνησης πάνω στην εικόνα των «μαζικών καταστροφών» αλλά και με την εκτεταμένη χρήση της κρατικής καταστολής απέναντι στους διαδηλωτές προσπάθησε να δείξει τις συνέπειες της «κάμψης της νομιμότητας»: όταν παραβιάζετε τη νομιμότητα, ανοίγεται τους ασκούς του Αιόλου. Η πίεση πάνω σε κοινωνικές δυνάμεις ιδίως του ΚΚΕ, οι οποίες δεν αμφισβητούν τις αξίες της «ιδιοκτησίας και της τάξης», αλλά και το δίλημμα προς την επίσημη Αριστερά «εντός ή εκτός της πολιτικής σκηνής και του συνταγματικού τόξου», ενισχυμένα από την πολιτική των ΜΜΕ και τις περίφημες φραστικές «παραχωρήσεις» του Κλίντον (Χάγη, Κυπριακό, Χούντα, έπαινοι για την οικονομία) συνέβαλαν σημαντικά στην ανόρθωση της εικόνας της κυβέρνησης και των «θετικών εντυπώσεων από την επίσκεψη Κλίντον». Εδώ οι ευθύνες του ρεύματος της «τυφλής βίας», το οποίο έχει ενδιάμεσες γκριζές ζώνες με προβοκατόρικά και παρακρατικά στοιχεία, είναι προφανείς. Επειδή όμως η Ριζοσπαστική Αριστερά ιστορικά και ιδεολογικά δεν μπορεί να καλύπτει τα κενά της πολιτικής της με τη γενική «προβοκατορολογία» —και σε αυτό είναι διακριτή από το ΚΚΕ— θα πρέπει οι δυνάμεις της να αντιμετωπίσουν με πολιτικούς όρους τόσο το ζήτημα της αρνητικής επίδρασης του ρεύματος της «ατομικής βίας» στις μαζικές κινητοποιήσεις όσο και το πρόβλημα της εντέλει περιορισμένης αξιοποίησης από αυτές τις ίδιες μιας εξαιρετικά ευνοϊκής για το κίνημα συγκυρίας και του περιορισμένου αυτοτελούς τους ρόλου.